

Хроника научног скупа Етнолошко-антрополошког друштва Србије, Гуча 1–2. октобар 2010.

Као што смо у Уводној речи већ споменули, Етнолошко-антрополошко друштво Србије организовало је у октобру 2010. године научни скуп: „Улога етнолошких и антрополошких истраживања у процесу (де)конструисања културних идентитета. Културно наслеђе између локалних пракси и глобалних токова“. Организовање скупа помогло је Општинско началство Гуча. На скупу је учествовало 16 излагача из редова научних, музејских и културних радника, а посебну занимљивост представља чињеница да је међу њима била свега половина етнолог/антрополога. Ово сведочи о најмање две ствари – о вишеслојности и обухватности феномена културног наслеђа и о нужности његовог интердисциплинарног истраживања.

Рад скупа се одвијао у оквиру три секције. Учесници прве секције: „Садржаји и концепти културног наслеђа. Очување и унапређење: да ли културно наслеђе припада само прошлости?“ посветили су своја излагања начелним проблемима дефинисања садржаја културног наслеђа и његове презентације. Терминолошко одређење и дистинкција појмова *наслеђе* и *баштина* у оквиру савремених теорија и пракси које се баве чувањем, проучавањем и употребом сведочанстава прошлости, представљали су тако фокус излагања Милана Попадића, докторанта у Центру за музеологију и херитологију при Филозофском факултету у Београду. Општи проблеми презентације материјалног културног наслеђа, његова идеологизација и инструментализација, те донели алтернативних музејских концепција биле су теме излагања Марка Стојановића (Етнографски музеј, Београд) и Николе Крстовића (Музеј на отвореном „Старо село“, Сирогојно). О новим могућностима тумачења и дефиниције музеја говорио је и Владимир Божиновић (Музеј примењене уметности, Београд), отварајући питање сајбер простора као простора презентације нематеријалних музеалија. Нематеријално културно наслеђе било је тема и излагања Дајане Ђедовић (Центар за културу Вук Караџић, Лозница), а опит ове ауторке почивао је на дугогодишњем проучавању различитих идеолошких и политичких обликовања манифестације Вуков сабор и идентитета Тршића, као његовог родног места. Излагање Марије Илић (Балканолошки институт САНУ) било је посвећено методолошким проблемима етнолингвистичких интервјуа и *идеологији носталгије* која се у њима јавља вршећи директан утицај на одговоре испитаника. О туризму, као фактору промене обликовања и интерпретације културног наслеђа било је говора у излагању Маје Тодоровић (Завод за проучавање културног развика, Београд).

Друга секција, под називом: „Материјално и нематеријално културно наслеђе: локалне традиције у процесу дуготрајне транзиције“,

показала се као доминантно етнолошко-антрополошка платформа. У оквиру ње, присутни су могли пратити излагање Петка Христова (Институт за етнологију и фолклористику са Етнографским музејем Бугарске академије наука) посвећено процесу „повратка религиозности“ и утицају овог процеса на формирање нових локалних идентитета у Бугарској, Србији и Македонији. Савремене промене обичајног живота локалних средина, те креирање нових обичаја и веровања, биле су теме излагања Гордане Пајић (Народни музеј, Ваљево) и Снежане Шапоњић-Ашанин (Народни музеј, Чачак). О могућностима употребе *традиционалног* наслеђа у креирању савременог тржишта и брендирању „традиционалних“ производа било је говора у излагању Снежане Томић (Музеј на отвореном „Старо село“, Сирогојно). Са локалним археолошким налазиштима Драгачева присутне је упознала Катарина Дмитровић, указујући у свом излагању на значај најстаријих хронолошких слојева за формирање корпуса релевантних материјалних чињеница везаних за културно наслеђе одређене области.

Назив треће секције: „*Други и другост* у култури: домети етнолошких и антрополошких проучавања“ био је изазов како за филозофско-антрополошке, тако и за етнолошко-антрополошке расправе. У оквиру ове секције присутни су могли да прате презентацију Јадранке Божић (Народна библиотека Србије, Београд), у којој је изложен аналитички преглед модерних филозофских концепција *другости*. Излагање Ивелине Ефтимове (Универзитет *Епископ Константин Преславски*, Шумен, Бугарска) било је посвећено актуелној ситуацији суживота једне бугарске породице и њених турских комшија у селу Тусковица, у Бугарској, док је теренско искуство проучавања функционисања мреже институционалних и оперативних друштвених односа у селима чачанске општине изложио Андре Тиeman (Andre Thiemann, Max Planck Institute for Social Anthropology, Halle, Germany). Скуп је завршен експлицитним искорак у постмодерне просторе друштвене интеракције, о којима је говорила Љиљана Гавриловић (Етнографски институт САНУ), потврђујући раније поменути тезу Владимира Божиновића, о виртуелном простору као новој могућности обликовања и презентације различитих врста културног наслеђа.

Жива дискусија коју је иницирало готово свако излагање на овом скупу сведочи о инспиративности главне теме којој је скуп био посвећен, као и о потреби интензивирања сарадње између различитих институција и стручњака из различитих области. Само тако би пројекат очувања, али и препознавања културне баштине могао да одговори на задатке Декларације о њеној заштити, чији је потписник Република Србија.

Александра Павићевић